

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สรุปผล การวิจัยตามลำดับดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตระดับประกาศนียบัตร บัณฑิตสาขาการบริหารจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตระดับประกาศนียบัตร บัณฑิต สาขาการบริหารจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดสุโขทัย จำนวนตาม เขต ระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในระดับ ปริญญาตรี

สมมติฐานการวิจัย

1. บัณฑิตเพศชายและเพศหญิง มีคุณลักษณะและสภาพการเรียนรู้แตกต่างกัน
2. บัณฑิตเพิ่งสำเร็จการศึกษา (ไม่เกิน 1 ปี) กับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว หลายปี (เกินกว่า 1 ปีขึ้นไป) มีคุณลักษณะและสภาพการเรียนรู้แตกต่างกัน
3. บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาต่างกัน มีคุณลักษณะและสภาพ การเรียนรู้แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บัณฑิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการ บริหารจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกอง ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดสุโขทัย จำนวน 1,660 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บัณฑิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการ บริหารจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดสุโขทัย จำนวน 331 คน

จำแนกตามเพศ ระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษา และสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางของเครซีและมอร์แกน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดสุโขทัย เป็นแบบ (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด, มากปานกลาง, น้อย และน้อยที่สุด

สรุปผล

1. ผลการสำรวจสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิต ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตบริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 331 คน พบว่า

1.1 บัณฑิตกองทุนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 177 คน เป็นเพศชาย จำนวน 154 คน

1.2 บัณฑิตกองทุนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมาแล้ว ก่อนเข้าร่วมโครงการไม่เกิน 1 ปี มากที่สุด จำนวน 204 คน และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมาแล้วตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 127 คน

1.3 บัณฑิตกองทุนส่วนใหญ่เป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์มากที่สุด จำนวน 141 คน รองลงมาเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา จำนวน 86 คน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 64 คน ตามลำดับ และน้อยที่สุดเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 40 คน

2. สภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิต ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา การจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตบริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง

2.1 ด้านสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านคุณลักษณะของบัณฑิตนั้นค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิต พบว่า ด้านพฤติกรรมในการเรียนของบัณฑิตมี ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านการเตรียมตัวในการสอบ และด้านการวาง แผนในการเรียนของบัณฑิต ตามลำดับ ส่วนด้านคุณลักษณะของบัณฑิต ด้านความรู้สึกรัก ห่วงถิ่น มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงกว่าด้านทักษะการบริหารจัดการของบัณฑิต เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อของด้านทักษะการบริหารจัดการของบัณฑิต พบว่า ด้านการวิจัยชุมชน มีค่าเฉลี่ย ของการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาเป็น ด้านการจัดการและการวางแผนธุรกิจ ด้านการประเมิน เพื่อพัฒนา และด้านการจัดการธุรกิจชุมชน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่าสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิต

2.2 ด้านการวางแผนในการเรียนของบัณฑิต การเตรียมอุปกรณ์การเรียน ครอบเพื่อเข้าเรียน มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาคือ มีเป้าหมายชัดเจนในการนำ ความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ศึกษาเอกสาร เพิ่มเติมนอกเหนือจากตำราเรียน

2.3 ด้านพฤติกรรมการเรียนของบัณฑิต หน่วยงานส่งทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาคือ เข้าเรียนครบตามเวลาเรียนทุกวิชาในแต่ละวัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

2.3 ด้านการเตรียมตัวในการสอบของบัณฑิต รักษาสุขภาพเป็นอย่างดี ก่อนสอบ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาคือ เตรียมอุปกรณ์การสอบครบถ้วน ก่อนเข้าห้องสอบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นพิเศษก่อนสอบ

2.4 ด้านคุณลักษณะของบัณฑิตเกี่ยวกับทักษะการบริหารจัดการของบัณฑิต ด้านการวิจัยชุมชน การจัดเวทีประชาคมหรือเวทีการเสวนาในชุมชน มีค่าเฉลี่ยของการ ปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาคือ สามารถวิเคราะห์สภาพบริบท ปัญหา และความต้องการของชุม ชนโดยใช้กระบวนการวิจัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ สามารถออกแบบ การวิจัยได้

2.5 ด้านการจัดการและการวางแผนธุรกิจ มีจิตสำนึกที่จะร่วมแก้ปัญหาเพื่อ พัฒนาชุมชนและองค์กรให้มีความเข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมา คือ มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ มีการรวม กลุ่มในการจัดทำโครงการเพื่อขอสินเชื่อในการประกอบธุรกิจ

2.6 ด้านการจัดการธุรกิจชุมชน ช่วยจัดการด้านการเงินและการบัญชีระดับธุรกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา คือ วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อการพัฒนาธุรกิจชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ข้อ 1 มีการจัดทำตลาดสำหรับธุรกิจชุมชน

2.7 ด้านการประเมินเพื่อพัฒนา นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา คือ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ วิเคราะห์สภาพโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา และกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงาน

2.8 ด้านความรู้สึกรักท้องถิ่น ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา คือ ต้องการให้ชุมชนเกิดการพัฒนา และจะทำทุกวิถีทางเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการนั้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ เมื่อจบโครงการท่านจะทำงานต่อในชุมชน

3. การเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามเพศ ผลปรากฏว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตโดยภาพรวมและด้านพฤติกรรมการเรียนของบัณฑิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เข้าเรียนครบตามเวลาเรียนทุกวิชาในแต่ละวัน การจดบันทึกข้อความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับจาก 강의เรียน การเก็บรวบรวมเอกสารบันทึกวิชาเดียวกันไว้ด้วยกัน ทำงานส่งทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย และ ถ้ามีโอกาสท่านจะเลือกที่นั้งด้านหน้าสุดในชั้นเรียน ซึ่งพบว่า บัณฑิตกองทุนพิเศษหญิงมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติมากกว่าเพศชาย

3.1 ด้านการเตรียมตัวในการสอบ ได้ทดลองทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า บัณฑิตกองทุนพิเศษหญิงมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติมากกว่าเพศชาย

3.2 ด้านการวิจัยชุมชน ใช้ปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการวิจัยแบบร่วมมือที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า บัณฑิตกองทุนพิเศษหญิงมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติมากกว่าเพศชาย

4. การเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ผลปรากฏว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านความรู้สึกรักท้องถิ่น ช่วยดูแลความปลอดภัยในชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า บัณฑิตกองทุนที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมาแล้วตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปก่อนเป็นบัณฑิตกองทุนมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากกว่าบัณฑิตกองทุนที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีไม่เกิน 1 ปีก่อนเป็นบัณฑิตกองทุน

5. การเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในภาพรวมด้านการวางแผนในการเรียนของบัณฑิต ผลปรากฏว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกันมีสภาพการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างรายคู่ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาศิลปศาสตร์ มีสภาพการเรียนรู้สูงกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาวิทยาศาสตร์และสาขาอื่น ๆ ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกันมีสภาพการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น การเตรียมอุปกรณ์ครบเพื่อเข้าเรียน พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา มีสภาพการเรียนรู้สูงกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาวิทยาศาสตร์และสาขาอื่น ๆ และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาศิลปศาสตร์มีสภาพการเรียนรู้สูงกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาวิทยาศาสตร์และสาขาอื่น ๆ ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

5.1 ด้านพฤติกรรมการเรียนของบัณฑิต ในภาพรวม พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกัน มีสภาพการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกันมีสภาพการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ถ้าท่านมีโอกาสท่านจะเลือกที่นั่งด้านหน้าสุดในชั้นเรียน พบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาวิทยาศาสตร์ มีสภาพการเรียนรู้ต่างกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาศิลปศาสตร์และสาขาอื่น ๆ

5.2 ด้านการเตรียมตัวในการสอบของบัณฑิต ทั้งในภาพรวมและรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกัน มีสภาพการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

5.3 ด้านการวิจัยชุมชน ในภาพรวม พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกันมีสภาพการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างรายคู่ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาศิลปศาสตร์ มีคุณลักษณะต่างกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาสาการศึกษาและสาขาอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกันมีสภาพการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การใช้ประโยชน์จากการวิจัยในการพัฒนา

ศักยภาพของชุมชน เมื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างรายคู่ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาศิลปศาสตร์ มีคุณลักษณะต่างกับ สาขาการศึกษาและสาขาวิทยาศาสตร์ การจัดเวที ประชาคมหรือเวทีเสวนาในชุมชน เมื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างรายคู่ พบว่า บัณฑิตที่ สำเร็จการศึกษาสาขาอื่น ๆ มีคุณลักษณะต่างกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์ ประมวลความรู้จากการศึกษาการจัดการและการประเมินโครงการไปสู่ การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนหรือท้องถิ่น เมื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างรายคู่ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาศิลปศาสตร์มีคุณลักษณะต่างกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขา การศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีในการปฏิบัติ ร่วมกับชุมชนได้อย่างเป็นระบบ เมื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างรายคู่ พบว่า บัณฑิตที่ สำเร็จการศึกษาสาขาศิลปศาสตร์มีคุณลักษณะต่างกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

5.4 ด้านการจัดการและการวางแผนธุรกิจ ทั้งในภาพรวมและรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกัน มีสภาพการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

5.5 ด้านการจัดการธุรกิจชุมชน ทั้งในภาพรวมและรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกัน มีสภาพการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

5.6 ด้านการประเมินเพื่อพัฒนา ทั้งในภาพรวมและรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกัน มีสภาพการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

5.7 ด้านความรู้รักภักดีท้องถิ่น ทั้งในภาพรวมและรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างกัน มีสภาพการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. สภาพการเรียนรู้และของบัณฑิต ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและ การประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติ อยู่ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบัณฑิตกองทุนส่วนใหญ่เป็นบัณฑิตซึ่งจบปริญญาตรี จากต่างสถาน ต่างสถาบัน เวลาในการชี้แจงทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และการปรับฐาน ความรู้ของบัณฑิตกองทุนค่อนข้างน้อย ประกอบกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการเร่งด่วนที่ทางรัฐบาลจัดทำขึ้นต่อเนื่องจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเตรียมความพร้อมทางด้านต่าง ๆ ค่อนข้างที่จะไม่ สมบูรณ์เต็มที่ ทั้งตัวหลักสูตร เนื้อหา ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็น เอกภาพของสถาบันที่รับผิดชอบทั้งทางส่วนของสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยในจังหวัด ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งทุกฝ่ายก็ได้จัดทำอย่างเต็มที่ และส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะหนังสือและ เอกสารต่าง ๆ ค่อนข้างที่จะล่าช้า และตัวบัณฑิตกองทุนเองส่วนใหญ่ ค่อนข้างที่จะขาดการ เตรียมตัวที่ดีในการที่จะเป็นบัณฑิตกองทุน ซึ่งบางคนยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ที่ตน

ได้รับ ซึ่งบัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการเป็นบัณฑิตที่ว่างงาน ซึ่งเป็นข้อตกลงเบื้องต้นของโครงการ โดยการรับเงินทุนเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน บางส่วนคิดว่ามาทำงานรับเงินเดือน จึงไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างแท้จริง บัณฑิตกองทุนส่วนใหญ่ อาจยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและค่อนข้างที่จะขาดประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับชุมชน ซึ่งในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการระบุไว้ว่า เป็นหลักสูตร สหวิทยาการและบูรณาการ เป็นการเรียนการสอนเชิงประเมินผลวิจัย มีการศึกษาภาคทฤษฎีในห้องเรียนร้อยละ 20 และปฏิบัติงานในชุมชน หมู่บ้านร้อยละ 80 ซึ่งเป็นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติม โดยอาศัยการเรียนรู้ ร่วมกับชุมชน ซึ่งโดยภาพรวมของผลการวิจัยออกมาว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ยังติดพฤติกรรมการเรียนในระดับปริญญาตรี คือ ค่อนข้างที่จะไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนและรอแต่จะรับความรู้ในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นการค้นคว้าหาความรู้หรืออ่านหนังสือเพิ่มเติมจึงมีเพื่อใช้ในการสอบเท่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุน ด้านการวางแผนในการเรียนของบัณฑิตกองทุน ข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ศึกษาเอกสารเพิ่มเติมนอกเหนือจากตำราเรียน และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยใกล้เคียงกัน คือ ศึกษาเนื้อหาวิชาล่วงหน้าก่อนเข้าเรียน ด้านพฤติกรรมในการเรียนของบัณฑิต กองทุน พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมือนนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน และด้านการเตรียมตัวในการสอบของบัณฑิตกองทุน พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ข้อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเป็นพิเศษก่อนสอบ และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยใกล้เคียงกัน คือ มีเวลาอ่านหนังสืออย่างเต็มที่ก่อนสอบ ซึ่งจะเห็นได้ว่า จากผลการวิจัย บัณฑิตส่วนใหญ่ค่อนข้างจะไม่มีการเตรียมตัวและไม่มีการวางแผนที่ดีเลย ไม่ศึกษาเนื้อหาบทเรียนล่วงหน้า อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาเอกสารเพิ่มเติม รวมทั้งไม่มีเวลาและไม่อ่านหนังสือเตรียมสอบ และอาจเป็นเพราะหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องมีไม่เพียงพอ ทำให้ในภาพรวมด้านสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุน มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาจากสภาพการเรียนรู้ พบว่า ด้านพฤติกรรมในการเรียนของบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาเป็นการเตรียมตัวในการสอบของบัณฑิตและน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนในการเรียนของบัณฑิต ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าเด็กไทยส่วนใหญ่มักจะขาดการวางแผนในการเรียนการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการเรียนอย่างมีคุณภาพของ อูรวดี รุจิเกียรติกำจร (2544: 28) วิธีการเรียนอย่างมีคุณภาพ ก่อนอื่นต้องมีเป้าหมาย ต้องมีการพัฒนาวิธีเรียนที่ถูกต้อง เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นต้องมีการวางแผน เพราะการวางแผนไว้จะทำให้ตระหนักได้ว่าอะไรสำคัญกับเราเป็นอันดับแรก ดังนั้นการวางแผนจึงเปรียบเสมือนการคิดก่อนทำ และการวางแผนที่ดีเปรียบเสมือนกับการคิดอย่างรอบคอบแล้วครั้งหนึ่ง แต่จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บัณฑิตกองทุนส่วนใหญ่ยังขาดการคิดการตั้งเป้าหมายและการวางแผนที่ดี ส่งผลให้สภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุนในด้านอื่น

มีระดับการปฏิบัติไม่อยู่ในเกณฑ์ดีเท่าที่ควร ในการศึกษาาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา การจัดการและการประเมินโครงการ

ส่วนด้านคุณลักษณะมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ซึ่งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ ได้รับความช่วยเหลือจากหลายฝ่าย หลายหน่วยงาน ของภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจน คนในชุมชน ท้องถิ่น หัวหน้าหน่วยงาน คณาจารย์ผู้สอน ส่งผลให้บัณฑิตกองทุนมี คุณลักษณะที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ในด้านการวิจัยชุมชน ด้านการจัดการและ การวางแผนธุรกิจ ด้านการจัดการธุรกิจชุมชน ด้านการประเมินเพื่อพัฒนา และด้าน ความรู้สึกรักท้องถิ่น ประกอบกับการสื่อสารสมัยใหม่ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึงทำให้การ ติดต่อกันสื่อสารกันทำได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจถึงเป้าหมายและคุณประโยชน์อย่างชัดเจน จึงเป็นส่วนทำให้บัณฑิตรับรู้และเข้าใจมากยิ่งขึ้นในการปฏิบัติภารกิจที่ตนได้รับทั้งในด้านการ เรียนรู้ในการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ทำให้มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ตามความมุ่งหวัง

เมื่อพิจารณาด้านคุณลักษณะของบัณฑิต พบว่า ด้านความรู้สึกรักท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ของระดับการปฏิบัติสูง กว่าด้านทักษะการบริหารจัดการของบัณฑิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ อีกทั้งบัณฑิตมีความตื่นตัวเกี่ยวกับจิตสำนึกบ้านเกิด รักชุมชนและท้องถิ่นของตนเองมากขึ้นเนื่องจากกิจกรรม กระตุ้นและกระแสรูปแบบเร้า ของสังคมและรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นสื่อโฆษณา โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ อีกทั้ง กระแสความนิยมในการพึ่งพาตนเอง การทำธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็กที่เราเรียกว่า "SMEs" ทำให้บัณฑิตรู้จักเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส จากการศึกษาในระดับ ประกาศนียบัตรสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในการที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์กับผู้เชี่ยวชาญในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเศรษฐกิจ แบบพอเพียง การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ อีกทั้งการทำ ผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนและท้องถิ่นของตนเองถนัด หรือที่เรียกว่า "หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์" ที่ ไม่เพียงแต่บัณฑิตกองทุนจะรับทุนเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องมองหาแนวทางและโอกาสที่ จะสร้างงานสร้างรายได้ให้กับตนเองและ ชุมชนท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย และที่เป็นเช่นนี้มา จากนโยบายและจุดประสงค์หลักของโครงการและคณาจารย์ที่สอนสอดแทรกและผสมผสานที่ เน้นด้านการปฏิบัติจริงในชุมชนและท้องถิ่นนั้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2533 : 32) ที่ศึกษาเรื่องปทัสถานความรู้สึกท้องถิ่นอีสานของเยาวชนที่กำลังจะจบการ ศึกษาภาคบังคับ ปีการศึกษา 2533 ว่า การเรียนการสอนโดยสร้างจิตสำนึกในเอกลักษณ์ ทางด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ดีที่สุดในการ จะเสริมสร้างปทัสถานความรู้สึกท้องถิ่น และการที่บัณฑิตมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในด้านทักษะการจัดการน้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บัณฑิตส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เป็นผลสืบเนื่อง มาจากสภาพการเรียนรู้ของตัวบัณฑิตนั่นเอง

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิต ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีเพศต่างกัน wuui บัณฑิตเพศชายและเพศหญิงมีสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะที่เกิดขึ้นจากการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันต้องยอมรับสิทธิความเท่าเทียมกันและความสามารถในด้านต่าง⁹ ของเพศหญิง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถไหวพริบปฏิภาณในการทำงานที่ไม่ต้องไปกว่าชายในปัจจุบัน จึงมีส่วนทำให้สภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตกองทุนในภาพรวมออกมาในลักษณะไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว wuui โดยภาพรวมด้านสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุน และด้านพฤติกรรมในการเรียนของบัณฑิตกองทุน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นที่สังเกตว่าโดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนในการเรียนของบัณฑิตกองทุน ด้านพฤติกรรมในการเรียนของบัณฑิตกองทุน และด้านการเตรียมตัวในการสอบพฤติกรรมในการเรียนของบัณฑิตกองทุน พบว่า บัณฑิตกองทุนหญิงมีระดับการปฏิบัติสูงกว่าบัณฑิตกองทุนชาย

sinผลการวิจัยในด้านต่าง⁹ ชี้ให้เห็นว่า โดยภาพรวมแล้วบัณฑิตกองทุนหญิงมีระดับคุณลักษณะสูงกว่าบัณฑิตกองทุนชายในทุก⁹ ด้าน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุนหญิงที่มีระดับการปฏิบัติสูงกว่าบัณฑิตกองทุนชาย จึงส่งผลให้บัณฑิตกองทุนหญิงมีคุณลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเป็นบัณฑิตกองทุนมากกว่าบัณฑิตกองทุนชาย

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิต ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงครามประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่มีระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีต่างกัน พบว่า ระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตกองทุนที่ต่างกันมีสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะที่เกิดขึ้นจากการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีก่อนเข้าเป็นบัณฑิตกองทุน ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ไม่ห่างกันมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และรายข้อ พบว่า คุณลักษณะด้านความรู้สึกรักท้องถิ่นของบัณฑิตกองทุน ในข้อ ช่วยดูแลความปลอดภัยในชุมชน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติ พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว 1 ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติมากกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาไม่ถึง 1 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี มาแล้วมากกว่า 1 ปีขึ้นไป มีระยะเวลาอยู่ในชุมชน มีความผูกพัน ความรู้จักคุ้นเคย และเป็นคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น มากกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาไม่ถึง 1 ปี

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิต ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ในภาพรวมพบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาต่างกัน มีสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตที่เกิดจากผลการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบัณฑิตมีการปรับตัวในการเรียนรู้ร่วมกัน และได้รับการถ่ายทอดความรู้จากคณาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้การสอนบัณฑิตในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ในสาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการเหมือนกัน และส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในการศึกษาเหมือนกันเพราะอยู่ในจังหวัดเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ทำให้ปัจจัยอื่นไม่แตกต่างกันมีผลให้สภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับตัวบัณฑิตกองทุนไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยสภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะของบัณฑิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและด้านคุณลักษณะของบัณฑิตกองทุนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตกองทุนได้รับการฝึกฝนอบรมทั้งด้านความรู้ ความสามารถในเชิงวิชาการและการปฏิบัติการร่วมกับชุมชน มีคุณภาพและมีคุณลักษณะเพียงพอที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์กับชุมชนและท้องถิ่นในระดับหนึ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐบาลและเสริมสร้างความเข้มแข็งกับชุมชนให้เกิดการพัฒนา ก้าวหน้าและประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต แต่หากว่าบัณฑิตกองทุนมีความมุ่งมั่นมากกว่านี้ ก็จะทำให้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลให้กับหมู่บ้าน ชุมชนที่ประสงค์จะได้บัณฑิตกองทุนไปช่วยในการปฏิบัติงานในหมู่บ้าน ชุมชนต่อไป
2. เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน การเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ
3. เป็นส่วนหนึ่งในการที่สถาบันการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ได้นำไปประกอบการพิจารณา ตัดสินใจ และรับเลือกบัณฑิตกองทุนเหล่านี้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยให้ครอบคลุมกลุ่มประชากรให้มากกว่านี้ อาจเป็นภาคหรือเป็นเขตหลาย ๆ จังหวัด และประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์นิเทศ ตลอดจนผู้ประสานงาน เพื่อให้เห็นถึงข้อแตกต่างที่หลากหลาย
2. ควรมีการหาการวิจัยประเภทประเมินโครงการควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของโครงการ